СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 221. Джерзі Сити, Н. Дж., пятниця 12-го листопаду 1943. No. 221. Jersey City, N. J., Friday, November 12, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПРЕЗИДЕНТ ВИЇХАВ НА ЗУСТРІЧ СЕКРЕТАРЕВИ ГОЛОВИ

ВАШИНГТОН. — Привіт, якого зазнав секретар стейту Кордел Гол при своїм повороті з московської конференції домів вівторок 10. листопаду, був тріюмфальним закінченням його історичної місії. Йому на зустріч виїхав президент Рузвелт аж на самий летунський майдан, а з ним їхала в авті пані Гол і підсекретар стейту Едвард Р. Стетиніюс. Крім цього явилися представники інших трьох держав, що підписали Московську Декларацію, сенатори, конґресмени, ґазетярі. Висідаючи з літака, яким Гол прилетів з полудня, він не завагався сказати дещо про значіння конференції в Москві. „Ми погодилися" — казав Гол — „на широку основну програму міжнародньої співпраці не лише для приспішення перемоги, але теж на втримання миру і на поширення добробуту для людей у повоєннім світі". — Приявний при стрічі сенатор Бирд сказав: „Секретар Гол осягнув дипльоматичний успіх понад сподівання. Він повинен дістати найвищу почесть держави, а це Конґресову Почесну Медалю і то на спільній сесії обох палат конґресу". — Гол привіз із собою лист від маршала Сталіна для президента Рузвелта. Конференція між секретарем і президентом назначена після відпочинку секретаря.

ВЖЕ ЗГОЛОСИВСЯ ОДИН КАНДИДАТ НА ПРЕЗИДЕНТА ПРИ НАСТУПНИХ ВИБОРАХ.

ШІКАҐО. — Ґубернатор Джан В. Брикер з Огайо, републиканець, заявив на пресовій конференції, що він поставить свою кандидатуру на президента при правиборах у місяцю травню 1944. р. Брикер є вже втретє ґубернатором стейту. Він не має ніяких закидів відносно закордонної політики теперішної адміністрації, а про післявоєнну реабілітацію ще передчасно говорити, заявив він.

УРЯД ЗА ВТРИМАННЯ ПЛАТЕНЬ І ЗА НИЗКУ ЦІНУ ЖИТТЄВИХ ПРИПАСІВ.

ВАШИНҐТОН. — Вилйем Г. Дейвис, предсідник Воєнної Робітничої Ради заявив, що уряд рішучо противиться підвищуванню платні робітникам понад умову, що міститься в так званій „Малій Сталевій Формулі" з 15. вересня 1942. р., бо це може довести до небувалої інфляції. Він пригадав, що спірка про платні для майнерів дуже пошкодила нашій економічній політиці. На його думку справу може врятувати протилежна засада, а це знижка цін на харчові продукти. „Кожна інша дорога буде лише злудою" — заявив Дейвис.

ХОЧУТЬ РОЗСЛІДЖУВАТИ ВИДАТКИ ЛЕНД-ЛІЗУ.

ВАШИНҐТОН. — Сенатська буджетова комісія перевела ухвалу, щоб перевести основне слідство над видатками і цілим поступованням „Ленд-лізу". Головну увагу мається звернути на розслідження висоти фондів, виданих на підставі „ленд-лізу", а також на те, кілько різні держави, які користали з цього, самі причинилися до придбання фондів на відповідні цілі. Безпосередно після ухвали резолюції президент прислав конґресови послання в справі „Ленд-лізу", одначе його ще не оголошено прилюдно. Крім послання наспіла ще й Біла Книга від Великої Британії, в якій британський уряд виказує спосіб користання американським „Ленд-лізом" а також проект, як в майбутности Велика Британія має причинитися до цієї системи.

ПИЛЬНУЙТЕ СВОЇ ҐУМОВІ КОЛЕСА.

ВАШИНҐТОН. — Директор ґумової продукції Бредлі Дюї остерігає публику, щоб пильнувала свої ґумові наколіски та була загалом дуже ощадна в орудуванню ґумовими виробами. Ґуми в Америці є надзвичайно мало, а процес виробу штучної ґуми ще не удосконалений, отже упродовж цілого найближчого року не буде свіжих ґумових припасів.

ПЕНИСИЛИНУ МОЖНА ПЛЕКАТИ В КУХНІ.

ПИТСБУРҐ (Пенсилвенія). — На річнім зїзді Фундації Промислової Гиґієни Мелона виказав д-р Джуліюс А. Воґел спосіб плекання найновішого чудесного ліку, а це пенисилини. Він каже, що за 5 центів купив звичайного крохмалю („корнстарч"), зварив його при теплі 400 ступнів Фаренгайта, потім відставив на охолодження через 4 дні. У тому часі на крохмалю повстала снідь, яку він наложив на звичайну ґазу і нею перевязував наскірні рани. Вони гоїлися змісця.

ПОВОЄННА РОЗБУДОВА НА 16 БІЛІОНІВ РІЧНО.

НЮ ЙОРК. — Пересічно по 16 біліонів річно через 5 літ, починаючи у 12. місяцю після війни буде коштувати переміна воєнної продукції на мирову. Таку оцінку видала Рада Продуцентів будівельних матеріялів з нагоди заяви предсідника Ради Воєнної Продукції у Вашинґтоні Доналда Нелсона, що уряд має вже готовий плян реконструкції поодиноких воєнних фабрик на мирові.

За взаємнозалежність Америки й Анґлії по війні

НЮ ЙОРК. — „Доля є сильніша ніж люди або уряди" — сказав британський амбасадор до Злучених Держав лорд Галифакс на річнім бенкеті Академії Політичних Наук, що відбувся в готелю Астор при співучасти 1,600 осіб. Дальші його виводи були такі: Століття незалежности держав перемінюється у взаємнозалежність. Коли цього не зрозуміє Америка й Велика Британія тепер, вони потерплять невдачу, подібно як це сталося після першої війни в 1918. р. Велика Британія вже перевела засаду взаємнозалежности, перемінюючи свою імперію на союз домінії на підставі так званого Вестминстерського Статуту з 1931. р. Британські домінії виказали зрілість до такого стану тим, що добровільно стали на допомогу Анґлії в теперішній війні. Таксамо конечна є тісна співпраця між Великою Британією й Америкою, а не лише голословна приязнь, коли ми маємо втримати засади Московської Декларації. Засади мусять опиратися на силі, а таку силу може дати взаємнозалежна співпраця Америки й Анґлії. — Опісля лорд Галифакс виказав історично, як і в минулому така співпраця існувала, хоч не була основана на ніякім договорі, а на взаємнім розумінню інтересів. Анґлія мала сильну фльоту, а за її охороною Злучені Держави могли переводити засаду Доктрини Монрова. Тепер уже минули часи всемоґучости фльоти, бо прийшли бомбери, і тому мусить прийти інша система. — Товстмастром на бенкеті був президент академії Луис В. Доґлес, а крім лорда Галифакса промовляла ціла низка визначних бесідників.

ПРЕДСТАВНИКИ 44 ДЕРЖАВ НА ЕКОНОМІЧНІЙ НАРАДІ

АТЛАНТИК СИТІ (Ню Джерзі). — В готелю Клеридж зібралися представники 44 держав на нараду над реґабілітацією світу безпосередно після війни. Нарадам хвилево проводить асистент секретаря стейту з Вашинґтону Дін Ачесон. Крім делеґатів беруть у нарадах участь ще 200 експертів. Пресу представляє 225 кореспондентів, між ними 25 з закордонних ґазет. Наради будуть тривати цілий місяць. Учасники нарад убрані у звичайні бизнесові одяги. Перше засідання тривало пів години.

КЕСОНОВИ ПРОДОВЖИЛИ УРЯД ФИЛИПИНСЬКОГО ПРЕЗИДЕНТА

ВАШИНҐТОН. — З днем 15. листопаду вигасає на підставі филипинської конституції 8-літнє урядування президента Филипин Мануеля Кесона. Тому, що Филипини заняті Японією, конґрес продовжив урядування Кесона до того часу, аж Филипини будуть звільнені зпід японської окупації.

Передбачується 30 міліонів бездомних в Европі

ЛОНДОН. — Офіціяльні обчислення про розміри потреб допомоги в повоєнному періоді з боку Аліянтів показують, що на континенті Европи є вже тепер понад 21 і пів міліона осіб, що не мають даху над головою або що їх викинено з дому. В це число не вчислено 7 міліонів осіб, котрих виевакувано зо західної Німеччини ні соток тисяч осіб, що їх викинено з дому підчас останніх боїв в Італії.

Для допомоги цим людям приготовляється різна акція збоку Аліянтів. У Лондоні вже тепер працюють два комітети. За головну ціль вони ставлять собі повернути викинені з дому особи на їх первісне місце побуту.

ІДЕН ВЕРНУВСЯ ДО БРИТАНІЇ

ЛОНДОН. — Секретар заграничних справ Антоні Іден прибув у середу до Лондону та відразу поробив заходи, аби дати звіт парляментови зо своєї подорожі до Москви й Каїра. В останньому місті Іден переговорював з представниками Туреччини, Греції й Юґославії.

НОВІ ПЛЯНИ ДЛЯ ІТАЛІЇ

НЕАПОЛЬ. — Серед італійських політиків, що пробують розвязати політичні трудноші Італії, виринув новий плян тимчасового полагодження суперечних течій зі собою. Плянують саме, аби по зреченню корони теперішнім королем і теперішнім наслідником престолу, королем став внук короля, а його мати реґенткою в його імені.

Мати називається Марія Хосе й має титул принцесси Піємонту. Вона є сестрою бельгійського короля Леопольда. Кажуть, що вона тішиться поважанням ліберальних кругів, що домагаються резиґнації короля й наслідника престола за їх коншахти з диктатором Мусоліним.

ФРАНЦУЗЬКИЙ КОМІТЕТ НАЗИВАЄ СЕБЕ ОДИНОКОЮ ВЛАДОЮ

АЛЖІР. — Ґенерал Де Ґол заявив тут, що Французький Комітет для Національного Визволення це одинока влада, яка має якунебудь вартість у Франції й яку визнають французи.

Він заявив теж, що досі йому не вдалося добитись якоїсь виразної угоди з Аліянтами. Ця заява викликує занепокоєння серед французів, бо Аліянти тепер можуть подиктувати, хто з французів має ввійти до Франції й що він має робити по приході туди.

Комітет має трудноші теж з комуністами. Він запросив комуністів до участи, але комуністи досі не дали ще нікому повновласти.

РАНЕНІ ПОЛЬСЬКІ ВОЯКИ лікуються в британському шпиталі в Шкотляндії.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСЬКА ВИСАДЖЕНІ НА БУҐЕНВИЛ

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — На посилення американським маринарам на острові Буґенвилі, проти котрих японців висадили посилення, американська команда висадила вояків правильної американської армії.

За комунікатом адмірала Голсія, вояків висаджено на беріг у понеділок без спротиву з боку ворога.

Тимчасом маринарі вбили 150 японців з відділів, котрі ворог вислав туди на посилення й котрі він висадив з барж на північ від ріки Ларуми.

На цьому театрі війни знищено за один день 67 японських літаків.

Вороже радіо перехвалюється далі затопленням американських воєнних кораблів. Команда американсьої фльоти заявила, що в жовтні затоплено два американські нищителі.

ПЯТА АРМІЯ РОЗБИВАЄ 9 ВОРОЖИХ АТАК.

АЛЖІР. — Пята армія відбила 9 ворожих протиатак здовж ріки Ґаріліяно в центральній Італії та поступила 6 миль наперед у середній частині цеї лінії, перетинаючи цим наступом дорогу, що веде впоперек Італії.

Забрані від ворога документи показують, що німецькі війська дістали приказ держатися на тих позиціях принаймні 8 тижнів.

ЧЕРВОНА АРМІЯ НАСТУПАЄ НА СТРАТЕҐІЧНУ ЗАЛІЗНИЦЮ.

ЛОНДОН. — Занявши Київ, червона армія наступає на німецькі позиції на захід від української столиці на широкім просторі. За один день вона заняла понад 60 місцевостей, між ними місто Іванків, що лежить 44 милі від Киева, та на 38 миль до Коростеня, важного залізничого вузла, на котрім схрещуються важні залізничі дороги з України до Польщі.

На полудне від цього сектора червона армія старається захопити залізницю з Коростеня до Бердичева, що веде через Жмеринку; захопивши її, червона армія остаточно розбила би німців на дві ґрупи.

І московські й берлінські комунікати згідно подають, що на Крим висаджено нові російські війська. Московський комунікат каже, що советські війська висаджено вже в третьому місці на Криму.

ЕСПАНЦІ ВЕРТАЮТЬСЯ З РОСІЇ.

САН СЕБАСТІЯН (Еспанія).—Сюди приїхав відділ з 810 офіцирів і вояків так званого синього леґіону, що воював у Росії. Це вже не перша ґрупа, що вернулася з того фронту. Німці натискають на еспанських леґіонерів, аби по відкликанню синього леґіону його члени вступали до правильної німецької армії й далі воювали проти російських військ.

АЛІЯНТСЬКІ ЛЕТУНИ БЮТЬ ПО НАЦІСТИЧНИХ БАЗАХ.

ЛОНДОН. — Понад 500 бомбовиків, що мають свої бази в Британії, налетіли на націстичні бази по різних краях Европи під націстичною окупацією.

Одна частина цих літаків била в одному з найбільших рейдів останніх тижнів по Бельґії. Знищено там базу Шієвр, 30 миль на полудневий захід від Брукселі. В цьому рейді американці не втратили ні одного літака. Їх бомби впали на ворожі бомбовики на майдані й знищили багато з них.

Інші відділи били по гирлі ріки Лезардріє в Бретонії.

Ці рейди мали відай на цілі знищити бази німецьких літаків, що робили останніми часами рейди на Британію.

ВАЖКІ НАСЛІДКИ АЛІЯНТСЬКИХ ПОВІТРЯНИХ РЕЙДІВ ДЛЯ НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН. — Воєнні знавці кажуть, що постійні аліянтські бомбардування Німеччини мають поважний вплив на її стратеґічне положення. Через ці бомбардування повітряна оборона Німеччини втратила рівновагу: Німеччина вже не має досить повітряної сили, аби боронитися перед тими нападами й рівночасно вести повітряні операції на східному фронті проти Росії. За згідними донесеннями з німецьких, шведських і британських жерел рейди не тільки роблять в Німеччині кольосальні знищення, але й показують, що німецьке летництво не може вже їх здержувати. Німеччина видимо пробує покласти край аліянтським рейдам на західну Німеччину, бо там держиться тепер три рази стільки літаків, що на російськім фронті, що очевидно помагає російським військам у їх офензиві. Через недостачу летництва Німеччина видимо найшлася в сліпому колі: їй треба летунів на східнім фронті; але коли стягнути туди летунів, Аліянти понищать їх фабрики в Німеччині. Як німці будуть будуть боронити фабрик, то будуть програвати на фронті.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

На фронті голоду

У вівторок народилася в Вашингтоні нова міждержавна орґанізація, котрій певно судилося відограти в грядучих роках кольосальну ролю.

Виходить це ясно вже хочби з того, що ось тут обєдналися вперше для певних, тісно означених цілей 44 держави. 80 процентів усего населення земної кулі заступають ці держави, представлені в новій орґанізації. Тільки дві головні ворожі держави зо своїми сателітами остаються поза цею орґанізацією.

Виходить це й з величезних завдань, які собі поставила ця Адміністрація Допомоги й Регабілітації Обєднаних Держав, що буде коротко називатися („Ю-Ен-Ар-Ар-Ей"). Підписана в Вашинґтоні угода 44 держав є, за заявою президента Рузвелта, продовженням чи доповненням Московських Деклярацій, а тим самим доказом, що Аліянти думають так само серіозно про політичні й гуманітарні справи, як про ведення війни. Цею угодою Аліянти заявляють свою постанову, що негайно по визволенню якоїнебудь території населення його має дістати поміч і рятунок у своїх терпіннях, поживу, одіж і мешкання, поміч проти пошестий, поміч у недугах і каліцтвах; що будуть пороблені приготовання й зарядження про поворот воєнних бранців і вигнанців до своїх домів та про допомогу їм при підняттю наново конечно потрібної рільничої й промислової продукції та для „відбудови сущних послуг". Для цих цілей усі підписані держави мають співпрацювати після своїх сил і потреб.

Орґанізація є чимось зовсім новим у людській історії. Навіть по першій світовій війні, котра будь-щобудь скінчилася кольосальним знищенням усяких припасів, харчів і одіння, домів і фабрик, світ обходився приватною гуманітарною акцією. По теперішній війні одначе потреба такої допомоги хочкуди більша. В першій світовій війні знищення добра виходило мимоходом, попри знищення ворожих армій. З розмислом самого добра й цивільного населення не нищено. Тоді вважалося це варварством, осудженим як таке міждержавними договорами. В цій війні нищення населення піднято до висоти воєнного акту, а тим самим нищення припасів і капіталів признано воєнною конечністю. Переводять його тепер консеквентно наші вороги, японці й німці. Переводиться воно на небувалі просто кольосальні міри. Тому по цій війні прохархування цивільного населення, заосмотрення його в потрібне до життя добро буде одною з перших завдань мира, і завданням, яке перевищає в десятеро сили хочби найбільшої приватної встанови, якаб велика вона не була. Міждержавна орґанізація держав для цеї справи стала нині конечністю.

Нічого й казати, що акція того роду, якслід переведена, відобється й на інші ділянки. Коли держави будуть співпрацювати для тих різних гуманітарних цілей, які намічено в угоді 44 держав, то це певно причиниться до зросту міждержавної й міжнародної акції на інших ділянках. З тої причини можна привитати вашинґтонську угоду як великий крок на дорозі поступу людства від дикарства до цивілізації.

Воєнні фабричні будівлі і заробіток народних мас

Війна викликала в Америці добробут в цьому значінню, що маси безробітних людей дістали працю, а з працею й платню. Кожен робітник тепер заінтересований питанням, що станеться по війні з тою фабрикою, в якій він працює у воєнному часі, бо з цією фабрикою звязана нераз його доля. Щоби на це питання найти правдоподібну розвязку, треба наперед поставити собі питання, що продукує „його" фабрика; чи була вона там ще перед війною, чи може повстала вже у часі війни? Над такими питаннями призадумуються теж і провідники американського бизнесу, різні урядовці і суспільні діячі.

Загально звісно, що багато воєнних фабрик це лише воєнна конечність і більше нічого. Треба було посилити воєнну продукцію, не було часу багато думати, а треба було будувати фабрику, уставити машини, наняти робітника і під проводом досвідченої людини пустити фабрику в рух. Робітник не багато застановлявся, чому та фабрика повстала саме в його сусідстві, або десь в якомусь іншому місци, до якого він навіть не міг спочатку дістатися. Але уряд будував фабрику одну за другою, доки не прийшло до цього, що вже воєнних фабрик досить. Дехто нараховує, що уряд інвестував у самі будинки та машинерію для воєнних виробів двацять біліонів долярів. Продукція воєнна поступила тепер так далеко, що вже є припаси на все, хоч до кінця війни може бути далеко. Але вже є люди, які журяться, що станеться з фабричними будинками.

Цим питанням займається вже й конґрес, а поодинокі конґресмени глядять на цю справу із точки добробуту своєї виборчої округи. Бо вони нераз вихвалювалися перед своїми виборцями, що за їхнім впливом федеральний уряд поставив тут і там таку і таку фабрику і робітники дістали заробітки. Виходить, що багато фабрик побудовано просто для цілей місцевої політики. Може і місце не надавалося на будову, може навіть і матеріялу на таку будову не було в якійсь там місцевости, всеодно, фабрику поставили. А тепер приходить час застанови: Що зробити з таким то й таким фабричним будинком? Очевидно, конґресмен даної округи схоче втримати будинки в переконанню, що як є будинки, то й робота буде. Міжтим по застанові треба прийти до висновку, що в цій околиці навіть нема сирівців до якоїсь мирної продукції, а будинки часто стоять на ґрунті, непригожім до праці. Фабрики амуніції, чи може й літаків - бомберів будували на відлюддю, щоб забезпечити околицю перед можливим вибухом і руїною, а зате там дуже важко побудувати доми для робітників, важко довезти матеріяли, харчі. Отже само собою виходить, що така фабрика у мирні часи не має в даній околиці рації існування. І хоч як впливовим був би конґресмен чи навіть і сенатор, алеж уряд не може для його виборців тримати непродуктивні будівлі. Тому такі будівлі мусять бути залишені, чи може продані на „скреп" чи „джонк" і міліони гроша податковців підуть на знищення.

Правда, появляються кличі, щоб використати будинки на якусь ціль, але такі кличі не все втримаються, коли глядіти на них з економічного боку. Так у часі французької революції появилися кличі, що треба дати робітникам якесь заняття. Уряд казав одним робітникам копати рови, а іншим робітникам їх засипувати, аби лише втримати робітників при платній роботі. Але така робота, що не приносила урядови ані нікому іншому користи, вичерпувала державний скарб і з часом його зруйнувала. Руїна державного скарбу мусіла потягнути за собою ще гіршу економічну роїну робітничого населення, ніж воно переходило передтим. Такі експерименти, які тепер дехто пропаґує в Америці, мають уже свою історію і практику. Федеральний уряд мусить бути справжнім бизнесменом, коли хоче провадити добру економічну політику, а не слухати демаґоґічних аґітаторів. Отже коли тепер приходить час подумати над використанням будівель воєнних фабрик, робітник є таксамо в цім питанню інтересований, як і підприємець, в тому випадку держава. Коли треба зробити якусь жертву у переходовім часі, робітник мусить бути на неї приготований. Тому, коли у воєнні часи є добрі заробітки, самий інстинкт каже робітникови щадити зароблені гроші, щоби мати і на „чорну годину", без огляду на це, чи ця „чорна година" буде короткотривала, чи довготривала.

Треба признати, що наш уряд робить всі можливі старання, щоб не допустити до післявоєнної кризи. Від себе підприємці роблять пляни для розбудови післявоєнної індустрії, а з тим ідуть надії на великі післявоєнні заробітки. Одначе здоровий самозберігаючий інстинкт робітника каже йому йти за життєвим досвідом і шанувати тяжко запрацьований гріш, так, як цього вимагає життєва й економічна засада.

Проф. Микола Чубатий.

Чи можливі є Злучені Держави Европи?

Господарські та оборонні причини промовляють за тим, щоб у повоєннім світі не було малих вповні незалежних держав. Малі держави, відсепаровані кордонами одна від одної, утруднюють торговельний обмін, спиняють господарський поступ світа. Малі держави у хвилинах катаклізмів не всилі себе оборонити. Звідси виринає немов льоґічне домагання, щоб у повоєннім світі, коли булоб неможливо обєднати цілий світ у якусь спілку з наддержавною, міжнародною владою, створити принайменше великі ґрупи держав, що під господарським оглядом булиб сильні та життєздатні, під стратеґічним оглядом булиб спосібні себе боронити.

Свобода народів та федеративний лад.

Річ природна получення малих держав у федеративні бльоки ще не мусять ограничувати свободи поодиноких народів, що входять в склад федерації. Навпаки й в федеративнім складі кожен нарід може бути господарем на власній землі; він добровільно віддає частину своїх природних прав як власника та господаря країни в руки федеральної влади, для спільного господарського добра та для успішнішої оборони.

Для забезпечення свободи народу та його почування, що він є паном на власній землі, потрібна передовсім основна річ, а саме, що федеративний звязок не може бути ніким накинений, тільки добровільно створений. Для прикладу візьмім Україну. Україна ніколи у федеративнім звязку з кимнебудь не може бути вільною, поки вперед не буде самостійною. Чому український нарід під Росією на ділі є в неволі мимо формального істнування Союза Соціялістичних Советських Республик? Тому він у неволі, бо український нарід не вибрав сам злуки з Росією, йому той звязок накинули московські большевики, що на заклик жмінки українських комуністів та комуністів неукраїнців в Україні вмашерували на українську землю та на силу втягнули Україну у федеративний звязок з Росією.

Дух правдивої союзної звязи або федерації вимагає конечно, щоб нарід, який федерується з другим був вперед вільним та незалежним, бо тільки тоді федерація буде здорова та тривала. Іншими словами, шлях до здорового федеративного звязку йде тільки через незалежність. Чому так є? Є так тому, бо тільки вільний нарід, умовляючися з другим жити у федерації, є всилі забезпечити собі свободу різними застереженнями, як власною армією, власним господарським апаратом, забезпекою власної культури.

Сказане відноситься також до всяких можливих федерацій України, й до федерації України з Росією, і до федерації України з Польщею, Чехословаччиною чи іншою ґрупою сусідніх держав. Без попередньої незалежности ніяка федерація українського народу з кимнебудь не буде мала ніякої вартости, бо тим, що укладає умовини співжиття, не є рівний український нарід з вільною волею самоозначити своє політичне життя в такий чи в другий спосіб. Умови союза диктує сусід, що користаючи з посідання власної армії, власного готового державного апарату, накидає Україні ніби союзницький звязок, а на ділі неволю та експльоатацію.

Чи можливі в Европі такі Злучені Держави, як в Америці?

Дуже часто у приватних розмовах чується таке: булоб добре, колиб в Европі повстали такі Злучені Держави, як в Америці. Часто ще й таке чується: це булоб добре, якби Україна увійшла з кимсь в такий звязок, щоб було так, як в Америці.

Люди, що таке говорять, говорять таке тому, бо їм подобається американська свобода та можливе співжиття між людьми різного походження з взаїмною толеранцією, вкінці вони видять американський добробут, тому думають, що сфедеровання европейських держав в подібну федерацію також принеслоб такий самий добробут та толеранцію як в Америці.

Немає двох людей на світі зовсім таких самих, немає також двох країн таких самих. Тому теж така федерація держав як американське сфедерування 48 стейтів булоб в Европі неможливе. По перше Америка це країна, що повстала як на кольонізаційнім терені, доси майже без власної давної історії. Історія Америки доперва виробляється, вона рахується на дві три сотки літ, підчас коли минуле европейських народів рахується на дві, три тисячі літ. В Америці немає стейтового патріотизму, бо кожен стейт це кольонізаційна країна з пришелцями з різних околиць Европи. Всі тут рівно господарять, всі пришелці. Американцеви перенестися з одного стейту до другого, це ще не зміна батьківщини. Противно як в Европі; там кожне місто, кожен кавалок старої руїни нагадує людям, тої країни їх тисячлівну історію, тому ніхто на приклад не віддав би української землі полякам, чехам, німцям чи москалям, і навпаки поляк, чех чи німець не віддавби своєї землі на поселення іншим та ще й на таке поселення, де український край стававбися польським, чи московським, польський край німецьким, чеським чи українським. Того не має в Америці поміж стейтами. Тут ніхто й слова не сказавби, колиб на приклад половина людности стейту Ню Йорк перенеслася до стейту Мишиґен чи Конетикат.

В Америці витворюється доперва окрема американська культура на наших очах, твориться історія. Повстає якась нова культура на підложі анґльосакськонської культури. Формування цеї американської культури відбувається спокійно, без ніякого державного натиску, ніхто не загрожує їй ні американцям винародовленням чи відібранням їх культурних вартостей. Хоч і в Америці одна ґрупа стейтів, як Нова Анґлія, та східне побережжя більше анґльосаські, полудневий захід має сильні елементи еспанізованої людности, одначе й тут творення нової американської культури поступає спокійно з толеранцією. Таке в Европі неможливе, бо там кожен нарід вже має свою готову культуру, нераз — як сказано — з тисячлітнім минулим, тай нема такого народу, що хотівби її подарувати, щоб на її руїнах повстала якась нова всеевропейська культура.

В Европі кожний нарід живе на означеній стисло території. Правда є й мішані погранича, але вони невеликі. Коли хтось говорить про неможливість відмежувати в Европі один нарід від другого, то це говорення нещире. Так звичайно говорить тільки імперіяліст, що хоче загарбати чужу землю. Коли на приклад населення польське у Східній Галичині не більше як 30 на сто, а в цілій Західній Україні не більше ніж 25 на сто, то говорити, що тут не можна повести границі між народом польським та українським це закривання правди.

В Европі істнують національні більшости та меншини, меншинам належиться також людське життя, але фактом є, що в Европі кожен нарід має свою етноґрафічну територію з власною історією, культурним та мовним типом. Того не має в Америці, тут ніде ніяка національна ґрупа не то, що не становить більшости, але що важніше ніяка національна ґрупа не має давного історичного минулого. Такий лад, як в Злучиних Державах в Европі неможливий, бо ніякий нарід не позволив би, щоб його країна затрачувала національний характер в користь якоїсь загально-европейської збірноти. І хоч як хто був би всеевропейцем, нічого не вдіє, бо привязання до рідної землі це вислід тисячлітнього минулого, що глибоко сидить в серцях усіх народів.

Дальше в Европі ніколи такого добробуту бути не може

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

69)

— Що тобі таке, Рифко? — спитав її раз Герман при обіді. — Ти, бачу, хвора?

— Хвора! — віказала вона, не дивлячись на нього.

— То тож бо й є. Я виджу, що хвора. Треба післати за лікарем.

— Не треба!

— Як то не треба? Чому не треба?

— Не поможе мені лікар!

— Не поможе? — дивувався Герман. — А хтож поможе?

— Віддай мені мого сина! — відрізала Рифка. — Тільки це мені поможе!

Герман стиснув плечима й відійшов геть. За лікарем певна річ, не посилав. Але десь ледве-не-ледве по десяти днях Рифка діждалася вісті від сина. Коминярчук доти ходив по вулиці, доки вона не вихилилася через вікно: тоді він крізь вікно кинув їй з вулиці до хати Ґотлібову карточку. Ґотліб ось що писав:

„Вона мусить бути моя! Кажу вам раз назавсігди: мусить. Чи хоче чи не хоче. А зрештою, як може не хотіти, — адже я багатий, багатшого жениха не найде в цілім краю. А я чую, що без неї не можу видержати. В сні і на яві все вона та й вона передо мною. І не знаю навіть, як називається. Але що то значить, коли вона мені сподобалася! І куди вона могла поїхати? Коби я знав, зараз би поїхав за нею. Ага, я забув вам сказати, що я вже здоров, принаймні настільки здоров, що можу ходити. Лажу ввесь день по вулиці напроти її дому, але не важився ще й питати нікого, чий це дім і чия вона донька. Завтра раненько прийде мій післанець; дайте йому дещо грошей для мене".

Грошей у Рифки було небагато. На другий день коминярчук справді прийшов, і то в таку пору, коли Германа не було дома. Вона почала розпитувати його про сина, але коминярчук нічого не знав, а тільки сказав, що має принести гроші та й годі. Рифка дала йому десять ринських — послідніх десять ринських, які в неї були, — й осталася сама в покою, проклинаючи коминярчука, що не вдоволив її цікавості.

Звістка, що Ґотліб здоров і може вже ходити, врадувала її, але його надмірна і сліпа любов почала її тривожити. Їй нараз впало на думку, що ануж но Ґотлібова дівчина — християнка, то що тоді? Вона прецінь не схоче йти за Ґотліба, — і готов собі Ґотліб Бог знає що зробити, скоро не зможе її дістати. І в її роздразненім умі засіла та догадка, мов улізлива оса, і знов почала вона мучитися і тривожитися, і ночі не спати, і проклинати ввесь світ, мужа й себе. Їй, не знати чому, бажалося, щоби Ґотліб узяв собі якунебудь бідненьку робочу дівчину з Лану, таку саму, якою була вона, коли посватав її Герман. Їй здавалося, що вона зненавиділаб його враз із його жінкою, колиб та жінка була з багатого дому. А між тим з Ґотлібових листів випливало очевидячки, що дівчина, котру він уподобав, була багата, їздила повозами, мала багато вбраних слуг, і вже звільна починала в Рифковій душі зароджуватися проти неї якась сліпа і глуха ненависть.

Але найгіршої гризоти наробили Рифці гроші. По кількох днях, знов у Германовій неприсутності, прийшов коминярчук з карточкою. В карточці було кортко і вузловато написано ось що: „Грошей мені треба, багато грошей. Мушу вбратися по-людськи. Вона завтра приїде. Мушу говорити з нею. Вже знаю, чия. Передайте зараз хоч сто ринських".

Рифка аж затряслася, прочитавши ті слова. Знає чия, а не пише, не скаже їй! І має ж він серце лишати її в непевності? А ще сто ринських просить, — відки вона візьме сто ринських? Герман від кількох днів щось дуже куцо держав її, не давав їй до рук ніяких грошей, не лишав, як це давніше часом лучалося, ані цента в своїй шухляді, а все замикав до великої залізної каси на три ключі, а ключі забирав з собою. Рифка і не покмітила цього аж до цеї хвилі. Але тепер, коли син зажадав у неї такої суми, а вона не найшла в себе й цента, розлютилася страшенно, кидалася з одного боку до другого, з одної шухляди до другої, але ніде не могла найти нічого. Вона голосно кляла захланника мужа, але прокляття не помагали нічого, і з кривавим серцем мусіла відправити коминярчука, кажучи йому, що грошей тепер не має і що нехай прийде аж завтра. Коминярчук похитав головою і пішов. По його відході Рифка, мов безумна, бігала по покоях, тріскала меблями й наповнювала цілий дім прокляттями та лайкою. За тою роботою застав її Герман.

— Жінко, а тобі що такого? — скрикнув він, ставши на порозі. — Ти вдуріла?

— Вдуріла! — скрикнула Рифка.

— Чого тобі треба? Чого кидаєшся?

— Грошей треба.

— Грошей? Нащо тобі грошей?

— Треба та й годі.

— А багато?

— Багато. Двісті ринських!

Герман усміхнувся.

— Та що, збираєшся десь за волами йти, чи що? — сказав він.

— Не питайся, а давай гроші!

— Бе-бе-бе, а відки такий строгий наказ? У мене нема грошей на роздачі.

— Нема грошей! — скрикнула Рифка й визвірилася на нього. — Кому це ти говориш? Зараз давай, бо біда буде! — І вона з піднятими кулаками наближувалася до нього. Герман стиснув плечима й поступився назад.

(Дальше буде).

Польські біженці у Мексику

МЕКСИКО (місто), (ОНА). — 6. листопада прибуло до Мексика 725 польських воєнних біженців. Вони прибули сюди на підставі умови, яку зробив свого часу ґенерал Сікорський з представниками мексиканського уряду. Польські біженці осядуться на фармах і будуть перебувати тут до кінця війни. Як хто схоче остатися в Мексику насталo, то правительство не буде робити йому ніяких перепон. Навпаки, уряд дуже радий, що поляки приїхали до Мексика, бо вони мають бути добрими рільниками, а таких людей якраз тут потрібно.

Біженців привитав на стації представник польського уряду і делеґати місцевої кольонії. Бесідник висловив жаль, що польську державу постигла така нещаслива доля, що її громадяни розбіглися по світі, як курята зпід квочки. Німецькі бандити, говорив бесідник, розграбили польську державу і поневолили польський нарід, але прийде час, що рука справедливости відімстить заподіяну полякам кривду. Німці вже зачали програвати і, як добре піде, то їм скоро буде кінець.

Польський нарід, говорив представник уряду, показав цілому світови, як гарячо він любить свою батьківщину і, як вміє за ню боротися, але ворог був в сотеро сильніший і переміг. Однак — це не значить, що він має право над поляками знущатися і, що він вдержить завойовані силою краї. Прийде час, що йому чуже добро буде боком лізти. Поляки ніколи не здадуться і, як скінчиться війна, то польська держава буде більша і сильніша, як була перед війною.

Польські біженці в Мексику — це галицькі селяни і робітники, які поселилися в східній Польщі після першої світової війни. Вони дуже полюбили галицьку землю і не хотіли її опускати, але були вивезені до Совєтського Союзу, а потому польський уряд забрав їх до Персії. Виглядають дуже втомлені і будуть негайно вислані на фарми.

Мексиканський уряд робить все можливе, аби полякам було тут добре жити і, щоби вони могли взятися до користної праці. Ґенерал Сікорський дав мексиканському правительству запевнення, що як він прийме польських збігців, то буде з них задоволений, бо поляки нарід дуже працьовитий і ретельний. Він ніколи не забуде мексиканцям тої гостинности з якою вони приняли польських біженців і відплатиться їм в сотеро.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

З діяльности церковного запомогового сестрицтва Пр. Д. Марії.

Наше сестрицтво засноване ще тоді, як наші жінки і дівчата прибули з рідного краю, було воно завсіди членством мале, але роботу завсіди робили корисну; спершу для церкви, прикрашували її, справляли річи до церкви, старались завсіди про фонди для церкви і давали поміч своїм членицям вчасі їх тяжкого положення. Коли прийшла потреба помагати рідному краєви, брали участь у тій роботі нарівні з мужчинами. Навіть жінки і дівчата, що не є членицями сестрицтва, дбають, щоби їхні родини були обезпечені в У. Н. Союзі. Старанням сестрицтва придбано великі жертви для церковної громади, а також давали жертви на культурно-освітну працю тут і до рідного краю. На будову нової української православної церкви св. Архистратига Михайла при Гаріс Еве. дали позичку в суми 1,300 дол. без проценту. В 1941. році своїми силами придбали 653 дол. і кожного року стараються про грошеві фонди для церкви. Заходами сестрицтва наші сестриці, що перебувають у Ню Йорку під проводом пані Марії Галас і п. Івана Шевчука, справили для нашої церкви гарний фелон і два ліхтарі; пані Марія Мельник з Ню Йорку дала даром свою роботу коло фелона. Відколи наш край є у війні, ми дали наших синів і дочок, працюємо тяжко по фабриках при діфенз роботі, і даємо всякі податки, наложені державою, без нарікань. Деякі наші жінки працюють при А. Ч. Хресті. Сестрицтво закупило воєнних державних бондів на суму 600 дол. і даємо жертви на А. Ч. Хрест. Члениці сестрицтва є сталими членицями місцевого 29. відділу Союзу Українок Америки, де також ведеться корисна праця. Закупили воєнний державний бонд за 100 дол. і складають жертви до А. Ч. хреста. Від кілька літ тяжко нам йде праця для помочі рідному краєви. Серед такого тяжкого положення ми, жінки, ще якось даємо собі раду, бо маємо свої жіночі каси. Ми бачили в „Свободі" з 29. жовтня, що Конґресовий Комітет кличе, щоби дати поміч на працю, яку вже роблять для української справи. Ми жінки мали наші місячні збори 31. жовтня і члениці сестрицтва дали зі своєї каси запомогової 15 дол. Мала це жертва, але щира і я від себе даю 5 дол. як поміч Конґресовому Комітетови.

Цею дорогою кличемо до нашого славного товариства Запорозької Січи, від. 206. У. Н. Союзу, бо в тім відділі всі наші родини є членами: Мужі, браття і члени Тов. Січи, дайте і ви жертву на поміч Конґресовому Комітетови.

Катерина Чагарин,
секр. сестрицтва.

КАРНЕҐІ, ПА.

Представлення: „Страчений рай".

В неділю, 31. жовтня, відограв Аматорський Кружок при українській церкві св. Петра і Павла в Карнеґі, Па., представлення „Страчений рай".

Колиб це було в спокійнім часі, то про це представлення не треба було розписуватися, але тому, що це час воєнний, тож треба про нього згадати.

Не лиш в нашій громаді, але по всіх громадах нема тих аматорів, які були перед війною, бо одні пішли до війська, а інші працюють в оборонних фабриках. Всі члени з громад не пішли на війну, а остали старші, остала доростаюча молодь, а вони звикли видіти час від часу село зо старого рідного краю, почути рідну мову, рідну пісню, та побачити рідний танок, а де можуть почути і побачити? Перед війною, у кого було на це стати, міг поїхати до рідного краю і налюбуватися рідним краєм, рідною мовою і піснею, тепер обставини змінилися, нема вістки з рідного краю і не знати, коли буде яка вістка. От тому то представлення в цей час є дуже потрібне для нашого народу, який живе далеко від рідного краю. Представлення це чинник, який будить нас зі сну, який додає нам надії, що не пропало наше любе-дороге, але воно є і прийде час, що знова ми про нього почуємо, знова дійсно побачимо.

Так і в Карнеґі, Па., хоч з української парохії пішло до американської армії 342 хлопців-соколів, а множество дівчат працює в оборонних фабриках, мимо того народне життя не завмерло. Церква заповнена кожної неділі вірними, які просять Господа Бога, щоби молодь була охоронена від нещасть у війні, щоби Америка вийшла побідоносно з війни та щоб воля й державність була виборена для українського народу.

Громада не опустила ніколи імпрез в честь народних героїв і пробудителів народу, що року у свій час згадувала їх.

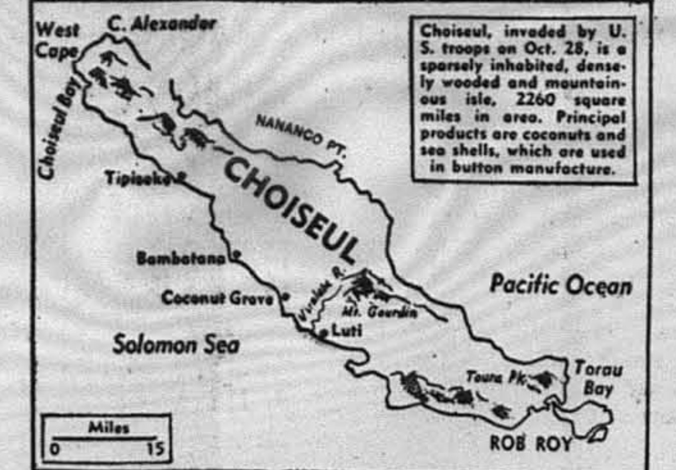
Представлення „Страчений рай" було дане дуже на часі. Нарід затужив за рідним словом, за старокраєвим селом, за ношею, за піснею, за танком.

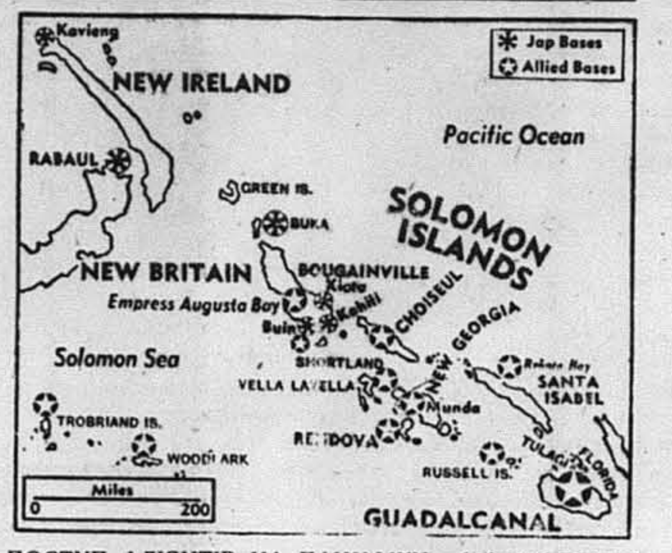
Поверх 400 осіб зібралося, щоби побачити представлення, галю виповнили по береги і всі прийшли на означений час.

В представленню виступали такі особи: Янко, Маланка, його жена, Жид, Лісовик, духи і русалки.

Янка грав Павло Голоден, грав дуже добре і всі його пісні сольові і в дуетах вийшли гарно. Маланку грала пані Юлія Кучерова; свою ролю віддала знаменито, а пісні сольові були виконані по артистичному. Жида грав Михайло Залецький. Молодий віком він грав вже всякі ролі, а жида долевося йому грати перший раз, але грав вдоволяючо. Лісовика-духа грав Стефан Астряб. Свою ролю віддав дуже поважно і рішучо, як на духа пристоїть, тому публика в часі його гри нагороджувала грімкими оплесками. Лісних духів грали студенти „Гайскул": Володимир Кучер і Стефан Капелюх; русалок грали дівчата-танцюристки під проводом своєї інструкторки панни Лесі Кучер. Райські танки вийшли дуже мило. Представленням режісерував о. Маріян Кучер, суфлерував учитель п. Василь Львівський.

Василь Копко.

ПОСТУП АЛІЯНТІВ НА ПАЦИФІКУ.—Аліянти почали офензиву на Соломонських островах в серпни 1942. року. Наперед атакували Ґвадалканал. Потім узяли острови Росела, Рендову, Ню Джорджію, Велу Лавелу, Санта Ізабел та висадили війська на островах Трежері: Швазел і Бавгейнвил.

НІМЦІ ВИВОЗЯТЬ З НОРВЕҐІЇ БАРАБОЛІ.

ЛОНДОН. (ОНА). — Норвезькі державні круги в Лондоні одержали вістку, що німецька окупаційна влада в Норвеґії видала приказ вивозити всі бараболі, які вдасться захопити. Минулого року року німці цего не робили, бо ще мали в своїх руках Україну, а тепер відти бараболь привезти не можна, то вони забирають з Норвеґії.

Норвезький уряд в Лондоні каже, що дотепер німці вивезли з Норвеґії 150,000 тон бараболь.

БРИТІЙЦІ ПЕРЕЛОВИЛИ 5 ПАЧКАРСЬКИХ КОРАБЛІВ.

ЛОНДОН. — Британський уряд переловив пять кораблів, що пачкували важні товари ворогови. На кораблях зловлено ладунок плятини, харчів й медикаментів вартости 48,000 долярів. Везено їх з Буенос Айрес до Еспанії.

БРИТІЙСЬКА ФЛЬОТА НИЩИТЬ АЛЬБАНСЬКИЙ ПОРТ ДУРАЦЦО.

З БРИТІЙСЬКОГО НИЩИТЕЛЯ КОЛО ДУРАЦЦО. — Альбанські партизани вдерлися на німецькі батерії альбанського порту Дураццо й вибили їх залоги до ноги, а потім британські воєнні кораблі били по порті, не стрічаючи ніякого спротиву з німецького боку. Порт нині просто зовсім розбитий.

Чи можливі є Злучені Держави Европи?

(Докінчення зо сторони 2-гої)

як в Америці, бо Европа на загал континент небагатий та в додатку вже сильно перенаселений, тому й важко домагатися, щоб один чи другий нарід в користь Всеевропи зрікався багатств своєї землі, яких ледви стає на прокормлення власного населення. Европа навіть колиб перемінилася в якусь федерацію, мусілаб мати свої кольонізаційні терени поза Европою та звідтам черпати потрібні сирівці та додаткові запаси поживи для своєї людности.

Одним словом, Европа не може стати такою федерацією як Злучені Держави Америки. Одначе Европа моглаб перемінитися в якусь федерацію, але іншу, а не таку стислу як Америка. В Европі кожен край мусів би мати куди більші управнення як американські стейти, а сама федерація мусілаб обмежуватися тільки до спільного товарообміну, знесення граничних обмежень в торговлі та оборони.

Правда великою перешкодою в погодженні Европи є старі немов історичні ворожнечі між народами та упередження, брак толеранції. Їх можнаб усунути зчасом через нове перевиховання покоління, але передовсім через справедливе розмежування всіх народів. Отже треба вийти від того, що сказано на початку, вперед всі народи Европи мусять бути незалежні та почуватися паном на власній землі, щоб увійти у корисну для всіх федеративну сполуку. Без справедливого розмежування народів в Европі, без знищення імперіялізмів великих та малих народів неможлива ніяка федерація Европи.

Вперше чергу треба знищити два великі імперіялізми, що унеможливлюють успокоєння та мирне життя в Европі — ними є імперіялізм німецький та російський. Оба вони виходять зі становища своєї вищости — німецька расова вищість, та московське протекторство „старшого брата". Треба знищити теж малі імперіялізми: італійський, польський, мадярський, чеський, сербський, а доперва тоді повиривавши ті кливаки імперіялізмів та заборчости можнаб думати про нову сфедеровану Европу. Колиж ми вдумаємося в практичне політичне життя та нинішні претенсії імперіялістичних народів, стають нам мурашки поза скірою в обличчі тих всіх труднощів.

В Европі треба або перемінити завойовників в ангелів, а це неможливе, або прийти тут комусь посторонному зі силою, завести правду і справедливість та накинути спільне життя для спільного добра. По 50 літах людського життя народи завойовники привиклиб жити по людськи тай тоді можнаб лишити їх власній долі. Та чи є така сила в світі? Ось і відповідь на питання — чи може Европа стати Злученими Стейтами Европи?

АРЕШТУВАННЯ НІМЕЦЬКИХ АГЕНТІВ В УРУГВАЮ.

МОНТЕВІДЕО, Уругвай, (ОНА). — Уругвайські власти арештували чотирьох членів аргентинської нацпів-військової організації „Амеріка Алерта" за розповсюднювання між офіцирами нацистських лестючок. Ця організація є під впливом німецьких агентів в Аргентині, які, немаючи вступу до Уругваю, прислали сюди родовитих аргентинців, щоби викликати тут заворушення. Німці гадають, що як в сусідуючих з Аргентиною краях не вибухне революція і, як в Уругваю, Парагваю, Болівії і Чіле останеться при владі люди, що не дуже панькаються з нацистами, то прихильний їм аргентинський уряд довго при владі не вдержиться. Тому власне вони стараються викликати в сусідних краях такий державний переворот, як в Аргентині. Провідні члени аргентинської організації „Амеріка Алерта" навязують контакти з високої ранґи військовими офіцирами і намовляють їх, що в Уругваю треба зробити такий самий переворот, як вони зробили в Аргентині. Алертісти цькують офіцирів проти свого уряду і кажуть, що якби прийшло до перевороту, то уругвайські офіцири можуть числити на поміч аргентинської реакції.

Консервативні круги в Уругваю толерували присланих з Аргентини нацистських агентів і слухали їх нісенітниць про потребу державного перевороту, але як ці панове натрапили на більш прогресивних офіцирів, то переконалися, що вони не хочуть мати з Алертістами нічого спільного, бо вислухавши їх пропозицій, офіцири передали справу державній поліції. Німецьких агентів арештовано за ширення націстської пропаганди і за підбурювання членів збройних сил проти уряду.

Реакційні кола в Уругваю стараються справу арештування затушувати, бо здається, боятьсяя того, що як уряд поставить нацистів під суд, то може прийти до скандалу. Ліберальні кола в Уругваю є тої думки, що виновників муситься покарати, бо вони вносять серед суспільства заколот і, що згадані панове Алертісти намовляють офіцирів до бунтів проти влади. Поступові уругвайці кажуть, що німецькі агенти не повинні мати місця в краю. Їх треба відповідно покарати і вигнати.

НАЦИСТИ ПЕРЕСЛІДУЮТЬ ШВАЙЦАРСЬКИХ ЖИДІВ.

ЖЕНЕВА, Швайцарія, (ОНА). — Повернувший з Франції швайцарський купець передав до місцевої газети новинку, що націсти почали переслідувати в Франції швайцарських жидів. Оповідає, що як виїздив з Франції, то швайцарський консуль просив його передати до відома швайцарським жидівського походження і просити їх, аби повибиралися закордон. Він казав, що відколи німці зачали програвати війну, від тогді цілком почали тратити голови і зганяють свою злість на жидівськім населенню. Дотепер, казав швайцарський консуль у Франції, націсти швайцарських жидів не напастували, але як програли з Совєтами кілька битв і почали загальний відворот, то вже не звертають уваги на державну приналежність жидів.

Як вернете додому, говорив консуль, то передайте до преси осторогу аби швайцарські жиди до Франції не виїздили, бо я не буду в силі дати їм ніякої охорони. Німецькі невдачі на сході довели націстів до того, що побачивши людину, яка скидається на жида, кидаються на неї, як голодні вовки. Недавно німецька окупаційна влада робила облави в Парижі й арештувала кілька сот жидів. Їх тримали кілька день в місцевій тюрмі, а потім замкнули в концентраційному таборі біля Парижа. Арештованим поліція не робила ніяких закидів, крім того, що вони належать до жидівської раси.

Повернувший з Франції купець оповідав, що повітряні рейди альянтської авіяції поробили в Франції страшні спустошення і, що німці зачинають нервуватися. В Франції діють сильні підземні організації і німці гадають, що якби почався загальний наступ, то французи перші кинулисяб на них. Невідомі провідники підземного руху видають час від часу перестороги, в яких заявляють, що кожний німець, який давав приказ знущатися над безборонним населенням, буде відповідати перед французським судом. Німці будуть приневолені заплатити за кожну вкрадену і вивезену з Франції річ; мусять відбудувати кожний знищений ними будинок, дорогу, льокомотиву, машину тощо. Підземні французькі газети пишуть, що французи знають кожного німецького команданта поліції, кожного ґештаповця, і кожного шпіона. Знають всіх німецьких бандитів, які обкрадили край і збиткувалися над французьким народом. Кожний з них буде поставлений під суд.

ШВЕДСЬКІ НАЦІСТИ ВИСТУПАЮТЬ ПРОТИ ЖИДІВ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Відколи до Швеції прибули в Данії тисячі жидівських воєнних збігців, незамітна преса шведських націстів почала вигукувати, що шведський уряд зле робить, впускаючи до краю жидів. Шведський нарід й уряд приняли втікачів з отвертими руками і дають їм нагоду найти відповідну працю і поселитися, де хто хоче. А націсти виступають проти цього. Їх преса накидається на збігців мокрим рядном і старається викликати расову ненависть.

Ліберальні й соціялістичні посли в шведськім парляменті збираються підперти вироблений міністерством справедливости законопроект і увести в життя закон, на основі якого булаб заборонена антисемітська діяльність. Демократичний посол Фредрих Сторем, що давніше був посадником Стокгольму, заявив, що законопроєкт міністерства справедливости буде принятий, бо кожний шануючий себе і своїх виборців посол буде за тим, аби в Швеції заборонити проти расову і протирелігійну агітацію. Він сказав, що загально, шведський народ не має нічого проти жидів і трактує їх з такою самою пошаною, як людей всякої іншої раси, але є, казав він, маленька ґрупка фанатиків, що перенялася фальшивою теорією расової вищости, і своїми невідвічальними виступами проти жидівського населення, наносить сорому цілому краєви.

ДЯДЬКО СЕМ ЗАНЯВ.—Американський прапор повіває над копальнею підприємства „Питсбург Ковл Ко." у Лайбрері, Па., на основі приказу президента Рузвелта про перебрання копалень, котрих майнери вийшли на страйк.

НІМЦІ ВИВЕЗЛИ З САЛЬОНІКИ 50,000 ЖИДІВ.

КАЇРО, Єгипет, (ОНА). — Сюди щойно прибув старий грецький дипльомат І. Політіс і сказав, що як німці окупували Сальоніки, то негайно почали нагінку на жидів. Ходили хата в хату й арештували кожну жидівську людину. Арештованих тримали в тюрмі через два тижні, а потому сконфіскували їм майно і вивезли до Польщі.

Тепер, казав Політіс, вони хотіли зробити те саме з жидівським населенням в Атенах. Як Мусоліні пішов в дубину і німці забрали в свої руки адміністрацію в Атенах, то в першу чергу домагалися від місцевого рабіна списку його вірних. Бачучи, що непереливки, рабін сказав, що він це німцям зробить, але мусять дати йому пару годин часу. Вернувши з канцелярії німецького команданта в Атенах додому, рабін знищив список і втік.

AMERICAN HEROES
BY LEFF

As our guns groped blindly for vital enemy targets in Tunisia, Sergeant Donald V. Peterson of South Minneapolis crept beyond our lines. Snipers and machine guns raked the ground, but he pushed on, snaked forward into view of our targets. Sheltered from withering fire by one small bush, he radioed fire commands and our guns battered the enemy. His country recognized Peterson's bravery with the Silver Star. You can recognize it with another War Bond

U. S. Treas. Departmen[illegible]

НІМЦІ СТРАТИЛИ ДВОХ ЧЕСЬКИХ РОБІТНИЧИХ ПРОВІДНИКІВ.

ЛОНДОН, (ОНА). — Німці видали комунікат в якім заявили, що вбили двох чеських робітничих лідерів — Антона Улiра і Рудольфа Петріка. Урядовий націстський комунікат говорить, що вище згадані провідники ширили комуністичну пропаганду і, що займалися протидержавною роботою. Хто не шанує німецьких законів і хто нарочно шкодить німецькій окупаційній владі, той мусить згинути, говорить комунікат.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Укр. Клюб Поступовий, від. 70. повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться у вівторок, 16. листопаду, в годині 7:30 ввечір, в У. Н. Домі при Фліт ул. Просимо всіх членів вирівнати свої вкладки. — В. Кушнір, секр.

ТАРЗАН, ч. 869. Очайдушна спроба.

Оточеного з усіх боків вояками Тарзана поведено до головної кватири табору. Могучому панови джунґлів це виглядало на визов.

Нагло він підсунув ногу й зашпотав одного з машеруючих вояків.

Як цей упав, Тарзан вискочив крізь люку й втік у пітьму.

Командант крикнув до вояків: „Держіть його!"